

2010Z04251

Vragen van de leden Schinkelshoek en Smilde (beiden CDA) aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over onregelmatigheden bij de gemeenteraadsverkiezingen in Rotterdam. (Ingezonden 9 maart 2010)

Vraag 1

Kent u de gesignaleerde onregelmatigheden bij de verkiezingen voor de gemeenteraad in Rotterdam op 3 maart?

Antwoord vraag 1

Ja

Vraag 2

Heeft u een (eerste) oordeel over wat zich op enkele stembureaus in Rotterdam heeft afgespeeld? Heeft u zicht op de aard en omvang van de onregelmatigheden? Bent u door of vanwege de burgemeester geïnformeerd?

Vraag 3

Kunt u verklaren hoe zich de onregelmatigheden hebben kunnen voordoen? Waren de leden van het stembureau voldoende geïnstrueerd? Is er bijtijds teruggekoppeld naar het centrale stembureau? Is er naar uw oordeel actief (genoeg) opgetreden?

Antwoord vragen 2 en 3

Naar aanleiding van uw vragen heb ik een ambtsbericht gevraagd aan de gemeente Rotterdam. U treft dit ambtsbericht als bijlage aan.

In de periode van 3 maart tot en met 17 maart (de dag waarop oude gemeenteraad van Rotterdam het geloofsbrievenonderzoek heeft afgerond) heb ik tweemaal kort contact gehad met de burgemeester van Rotterdam.

In Rotterdam hebben zich naar mijn mening zaken in de stembureaus afgespeeld die in strijd zijn met het bepaalde in de Kieswet. Ik hecht er aan te onderstrepen: de kiezer dient alleen in het stemhokje zijn/haar keuze te bepalen. De enige uitzondering daarop zijn kiezers met een fysieke beperking. Kiezers met een fysieke beperking mogen geholpen worden in het stemhokje als de kiezer zelf daarom vraagt. Ook dienen stembureauleden de door de kiezer ingeleverde volmachten te controleren op volledigheid. Het stembureau moet deze wettelijke regels in het stemlokaal handhaven en dat te doen ongeacht de herkomst van de kiezer. De regels zijn voor iedereen gelijk.

Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam mij bericht dat zij het aantal stembureaus voor de gemeenteraadsverkiezingen heeft teruggebracht tot 290. Dit heeft geleid tot wachtrijen en onoverzichtelijke situaties. Het aantal stembureaus in Rotterdam lag de laatste jaren stabiel op ongeveer 400. Tijdens de Europese verkiezingen in 2009 is gebleken dat een aantal stembureaus slecht werden bezocht. Dit waren over het algemeen stembureaus die naast een populaire stemlocatie waren gelegen en van stembureaus die samen in één fysieke locatie waren gehuisvest was vaak één van de twee slecht bezocht.

De gemeente Rotterdam heeft geen gebruik gemaakt van mijn materiaal voor de instructie van stembureauleden.

Vraag 4

Heeft u (wettelijke) mogelijkheden tot correctie? Kunt u eventueel een hertelling voorschrijven? Of zelfs een nieuwe verkiezing? Zo nee, bent u bereid – in het kader van de voorbereiding van wetgeving over herinrichting van het verkiezingsproces – uitdrukkelijk mogelijkheden voor ingrijpen of zelfs correctie te overwegen? Verdient het geen aanbeveling om in elk geval de Kiesraad een expliciete rol te geven?

Antwoord vraag 4

Nee, er zijn slechts twee organen die kunnen besluiten tot een geheel of gedeeltelijke hertelling: Het centraal stembureau in het kader van de vaststelling van de uitslag en de gemeenteraad in het kader van het geloofsbrieven onderzoek. De gemeenteraad is ook bevoegd in dit kader te besluiten tot een herstemming in een of meerdere stembureaus danwel in de gehele gemeente. Ik zie geen reden de wetgeving op dit punt aan te passen. Ook een rol van de Kiesraad in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen acht ik niet wenselijk. Bij de Tweede Kamerverkiezingen ligt dat anders. Daarbij vervult de Kiesraad de rol van het centraal stembureau en kan dan op dat moment besluiten tot een hertelling.

Vraag 5

Kent u meer van dit type onregelmatigheden ook op andere plaatsen in het land?

Antwoord vraag 5

Ook in andere gemeenten is het bijvoorbeeld voorgekomen dat er meerdere personen in het stemhokje hebben gestaan. Ik verwijs naar mijn brief over de evaluatie van de gemeenteraadsverkiezingen die ik aan uw Kamer heb verzonden.

6

Bent u bereid de Kamer op zo kort mogelijke termijn te informeren over de gang van zaken in Rotterdam, vergezeld van een grondige evaluatie, inclusief te nemen maatregelen, ook om te voorkomen dat zich een herhaling voordoet bij volgende verkiezingen?

Antwoord

Zie mijn brief over de evaluatie van de gemeenteraadsverkiezingen.

ing. A. Aboutaleb

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: mt.oosterhagen@bsd.rotterdam.nl
Fax: (010) 267 16 73
Inlichtingen: M. Oosterhagen
Telefoon: 010-267 36 22

Ons kenmerk: U1004.0023

Datum: 6 april 2010

Aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Mevrouw drs. A. Th. B. Bijleveld – Schouten
Postbus 20011
2500 ES DEN HAAG

Geachte mevrouw Bijleveld,

In verband met de beantwoording van kamervragen over onregelmatigheden bij gemeenteraadsverkiezingen in de gemeente Rotterdam heeft u mij om nadere informatie gevraagd. Naar aanleiding hiervan bericht ik u als volgt.

Aard en omvang onregelmatigheden

Op de dag van de verkiezingen, woensdag 3 jl., heb ik de eerste berichten ontvangen over (vermeende) onregelmatigheden tijdens de stemming. Daarover is op die dag ambtelijk contact geweest. Op dat moment was de totale omvang van de problematiek nog niet bekend. Uit het rapport van de Commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven (hierna: de Commissie) heb ik een duidelijk beeld gekregen van de aard en de omvang van de onregelmatigheden.

Deze betreffen vooral het feit dat er meerdere mensen in een stembokje stonden en de geldigheid van volmachten. Eveneens is melding gemaakt van hulp bieden bij het uitbrengen van een stem, intimidatie van de kiezers en onvoldoende privacy bij het uitbrengen van een stem. Tijdens de verkiezingen hebben zich in verschillende bureaus uiteenlopende onregelmatigheden voorgedaan.

De Commissie heeft alle meldingen uitgebreid onderzocht en is tot de conclusie gekomen dat deze onregelmatigheden, zowel naar hun aard als naar hun kwantiteit, niet de conclusie rechtvaardigen dat de gehouden stemming als ongeldig moet worden beoordeeld. Deze conclusie is door de raad unaniem overgenomen.

Instructie stembureauleden en bijtijds terugkoppeling

De voorzitters van de stembureaus alsmede de plaatsvervangend voorzitters hebben een mondelinge instructie gekregen. Het bijwonen van deze instructie was verplicht voor de (plaatsvervangend) voorzitters. De overige leden van het stembureau hebben een schriftelijke instructie ontvangen. Op ieder stembureau was een instructieboekje aanwezig.

Daarnaast waren de gehele dag medewerkers van de gemeente Rotterdam bereikbaar om vragen te beantwoorden.

Op het moment dat duidelijk werd dat zich op sommige bureaus problemen voordeden, ben ik direct geïnformeerd. Twee leden van het hoofdstembureau hebben een aantal van deze bureaus bezocht om zich persoonlijk op de hoogte te laten stellen.

Op het moment dat duidelijk werd dat ingrijpen noodzakelijk was, zijn op drie bureaus stembureauleden vervangen door ambtenaren van de gemeente Rotterdam. Ook zijn op enige bureaus ambtenaren van de dienst Stadstoezicht verantwoordelijk gesteld voor het ordelijk verlopen van de stemming.

Maatregelen en onderzoek onregelmatigheden

Als voorzitter van het hoofdstembureau heb ik op vrijdag 5 maart de uitslag van de verkiezingen officieel bekend gemaakt. Hoewel ik toen op de hoogte was van de geconstateerde onregelmatigheden, heb ik als voorzitter van het hoofdstembureau op basis van de mij toen bekende feiten niet de conclusie kunnen trekken als dat de verdeling van de zetels op basis van die uitslag in twijfel getrokken kon worden, en dat daarom een hertelling noodzakelijk was. Na het bekendmaken van de uitslag zijn er daartegen bezwaren geuit.

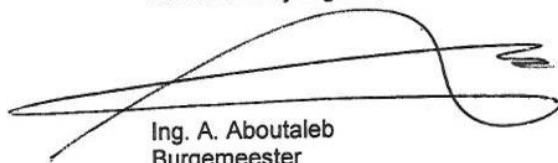
De combinatie van die bezwaren met het (daardoor) in de media ontstane beeld dat er sprake zou zijn geweest van een 'chaos' op de dag van de verkiezingen, hebben geleid tot een zekere mate van maatschappelijke en politieke onrust. Het voorgaande heeft mij er als burgemeester toe gebracht om de inmiddels met haar werkzaamheden begonnen Commissie op 9 maart 2010 te adviseren om over te gaan tot een integrale hertelling van alle uitgebrachte stemmen voor de gemeenteraad. Nog diezelfde avond heeft de Commissie daartoe besloten.

De hertelling heeft plaatsgevonden in de openbaarheid en is uitgevoerd door ambtenaren die op 3 maart 2010 niet betrokken waren bij het tellen van de stemmen, en gecontroleerd door de Rekenkamer Rotterdam.

Op 17 maart 2010 heeft de Commissie haar rapport en conclusies gepresenteerd. De Commissie heeft alle bezwaren, meldingen, feiten en waarnemingen die zijn gemeld naar aanleiding van de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen onderzocht en geanalyseerd. Op basis hiervan is de Commissie tot een advies gekomen aan de gemeenteraad van de gemeente Rotterdam over het verloop van de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen.

Dat advies was om die verkiezingen niet als ongeldig aan te merken, en dus het resultaat van de herstemming als uitslag van de verkiezingen te aanvaarden. Zoals reeds opgemerkt heeft de raad dit advies unaniem overgenomen. Op donderdag 8 april 2010 wordt het rapport van de Commissie namens de gemeenteraad aan u overhandigd.

Met vriendelijke groet,

Ing. A. Aboutaleb
Burgemeester